

L'ESTILOGRÀFICA

M. Àngels Anglada

Cada escriptor té els seus costums, quasi es pot dir les seves petites manies i obsessions. A mi, per exemple, m'agrada de començar qualsevol llibre escrivint amb estilogràfica. Després, més d'hora o més tard, quan estic ben embrancat, em poso a la màquina elèctrica, i endavant. No, no tinc ordinador. Una vegada estava mig decidit a comprar-me una d'aquestes andròmines, que se m'hauria endut els migrats drets d'autor d'un parell d'anys... Però aleshores el meu cotxe va necessitar una urgent i cara reparació i m'ho vaig treure del cap.

Recordo que, quan era més jove, ho escrivia tot a mà; naturalment, els poe-

mes, les proses poètiques, però també les ressenyes que em publicaven a la revista *Carlit*, els contes... I mai amb bolígraf: havia de ser amb estilogràfica. En aquestes, feia ja algunes setmanes que em rondava pel cap la idea d'una novella, però quan em posava a escriure m'esdevenia inaferrable; la idea, que era bona, se'm quedava entre les ratlles com la pols de les ales d'una papallona entre els dits inhàbils d'un infant. Era angoixós, l'estat en què em vaig trobar setmanes senceres; de nit, em desvetllava amb el cap clar i despert com un gínjol, confegia frases senceres, les pensava, veia els meus personatges; de vegades fins i tot els somniava. Venia la claror del dia i tot em fugia, a fragments, sentia només unes quantes notes de la melodia que jo volia sencera, intacta.

Tinc la impressió que aquells dies la meua actitud va ser una font de preocupació i maldecaps per als qui em voltaven; estava impacient, els engegava a dida sense motiu, de segur que els meus alumnes, que eren més disciplinats que no pas ara, també en van patir les conseqüències. La meua dona, l'Àlícia, per sort, tenia molta feina amb la seva botiga i sempre ha estat d'un tarannà tranquil i afectuós. De vegades l'ajudo en la seva tasca, i així em distrec en moments de cabòria; no he dit que té, amb una sòcia, una encisadora botiga d'antiguitats. Sovint l'acompanyo a comprar gènere, a fires de «brocante», al Rosselló, a Figueres, un xic per tot. Està especialitzada en petits mobles i objectes modernistes, cada cop més difícils de trobar.

— Què vols que et porti, aquesta vegada? —em va dir. Se n'anava a París, a un congrés i fira d'antiquaris.

— Qualsevol cosa, tu mateixa. Tens prou gust, més que jo!

En altres avinenteses, li havia encarregat un llibre determinat, introbable aquí, uns quants discos de Fauré, o un tinter per a la meua col·lecció. Però aquest cop, la veritat, tant se me'n donava. La vaig acomiadar, a l'aeroport, envejant la seva seguretat, la seva serena eficiència en la feina, mentre jo em trobava en plena torbació, pensant que m'equivocava, esquinçant un paper darrera l'altre i bevent innumbrables tasses de cafè que em provocaven insomnis deserts.

I, de cop, es produí la descàrrega que encengué el llum, el revolt que em situà en el bon camí per a la meua novella. Sí, gràcies a la vella estilogràfica que em porta de París:

— L'he comprada en una subhasta, no em demanis el preu. M'han assegurat que és la ploma, una de les plomes, del poeta Émile Verhaeren.

— Què dius ara! És esplèndid, que l'hagis aconseguida! I encara escriu?

— I tant que sí! Vols que ho provem?

La vaig omplir, amb tinta blava de la Parker, que és la que m'agrada, i, ja ho crec, la ploma escrivia, fi i fluid, lliscant damunt del paper. L'estilogràfica s'havia encomanat l'energia del poeta belga, l'extraordinari autor de *Les forces tumultueuses*. Si més no, jo ho vaig pensar així, perquè quan vaig tornar a començar la novella, amb la nova ploma, aquella frisança coneguda em corria pel cos, em sentia la sang bategar feliç, el rostre ardent, les paraules venien, amanyagades, dòcils.

Sí, va iniciar-se una d'aquelles «hores de creació» que havia cantat —i qui sap si escrit amb la mateixa estilogràfica?— el poeta modernista.

«Els ossos, la sang els nervis fan aliança
amb un no sé què de frement

a l'aire i al vent;
 hom es troba lleuger i clar a l'espai,
 i feliç fins a estremir-se'n»

L'estat de gràcia em durà tot el primer capítol; van venir, és clar, hores de dubte, dies de dificultat. Em va caldre refer, canviar unes quantes línies del disseny entrevist i pensat, però ara i adés tornava aquell impuls tibant que tensava l'arc dels versos de Verhaeren; sí, em semblava que, finalment, el meu combat arribaria a bon terme, que reeixia a donar sang i vida als meus personatges, a envoltar-los de la claror i les ombres que podien ser les seves. Mai, potser, no arribaria a posseir l'esquiva i torbadora poesia, però algun fresseig del seu trepig, un lleu esclat del seu somriure sí que l'atraparia...

Bé ho devia pensar així el jurat del premi Mercè Rodoreda, que m'atorgà el guardó, en una nit inoblidable per a mi; han passat una colla d'anys, i aquella

primera novella, *Els corralis*, ha arribat ja a la quarta edició. Encara atribueixo una bona part del seu encert a l'impuls que em donà l'estilogràfica de Verhaeren. No l'he feta servir per a cap més obra; la guardo, amb unes quantes d'altres, a la vitrina on tinc la modesta col·lecció d'objectes relacionats amb l'escriptura i els llibres: tinters antics, alguns tallapapers de plata, plomes naturals, tampons per a ex-libris... En tinc prou de mirar-me'l per posar-me content, el meu petit talismà, disfressa inesperada d'una musa amable.

II

— Ja ho saps, Roser, cada vegada haurem d'anar més amb peus de plom, en les compres.

— Prou que ho faig, Àlícia. Per què m'ho dius, per algun fet concret?

— Sí; recordes el darrer lot d'*art nouveau* que vaig comprar a París? Aquell que et vaig dir que havia trobat, no a la fira, sinó en una subhasta d'una botiga nova...

— Sí que el recordo; les dues escultures petites, el gravat, aquest mirall...

— Ja no ho vaig comprar gaire convençuda, però ara n'estic segura: tot falsificació, tot imitat. Ara ja es falsifica l'època modernista. Ho havia d'haver vist, però ja saps allò que passa, quan una cosa t'agrada, et sedueix, de vegades no ho sospeses prou.

L'Àlícia, de cop, es posà a riure:

— No et pensis que sóc ximple. Haig de riure pensant com n'està de convençut, l'Adrià, que escriu amb l'estilogràfica de Verhaeren.

— I que era aquest senyor?

— Un gran poeta belga; la ploma anava amb el mateix lot, i de segur que, el seu propietari, a casa seva el coneixen... o el coneixien. No li ho diré pas, però, que és una estilogràfica qualsevol. Està tan convençut que li porta sort! Mai no l'havia vist escrivint amb tanta alegria, tan seguit. M'ha fet llegir els dos primers capítols — sempre diu que jo tinc un gust molt segur — i m'han agradat molt, em penso que ho ha encertat, ha creat un ambient que t'atreu.

— Doncs faràs molt bé d'amagar-li l'afer de la falsificació: no s'ha pas de dir tot. I la resta dels objectes?

— Mira, no ens podem jugar el prestigi de la nostra «Troballes» per tres o quatre peces, em sembla. Jo em quedaré el mirall, si vols, que fet i fet m'agrada, i el gravat.

— I jo la parella d'escultures, que faran prou goig damunt la llar de foc de la casa del poble; i, si me'n canso, les duré a una venedora que conec, a la plaça Nova. I estigues ben tranquil·la: quan convé, ja saps que en sé, de callar. El que és per mi, l'Adrià no sabrà mai que no escriu amb l'estilogràfica d'aquest poeta belga...